

GAZETA ANTIREVIZIONISTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
ARAD, STR. NICU STEJĂREL 3.

ORGAN DE DOCUMENTARE
APARE SĂPTĂMÂNAL

REDACTOR ȘI EDITOR
ISAIA TOLAN

"Gazeta Antirevizionistă"

Ziarul „Universul” a publicat în numărul său din 6 Oct. 1934, sub semnătura confratelui Aurel Gociman, secretarul general al secțiilor ardelenice ale Ligii Antirevizioniste, următoarele:

„Literatură noastră antirevizionistă, atât de săracă până acum, începe să se înmulțească în mod izbucnitor.”

La Arad a apărut al patrulea număr din „Gazeta Antirevizionistă”, redactată de cunoscutul publicist, profesorul Isaia Tolan. Nimeni nu era mai autorizat să tipărească această gazetă, ca adevărat publicist, care se ocupă cu problema maghiară din Ardeal de peste granițe de mai bine de zece ani, devenind un adevărat specialist al ei.

„Gazeta Antirevizionistă” are săptămânal în 8 pagini, graniță, la Arad, acest centru, unde elementul românesc acționează atât de viguros și izbucnitor împotriva tuturor țărilor maghiare din țară și peste hotare.

Ea este un organ necesar în viața noastră antirevizionistă și trebuie susținută de întreaga opinie publică a acestei țări, din și de autorități.

Care e scopul acestui nou ziar? De câte ori apare o publicație nouă despre problema revizionistă, de atâtea ori auzim unându-se: „Este cheltuielă de bani și de energie zadarnică, pentru că în România nu există revizionști, care ar urma să fie înverșinați, ori împotriva cărora trebuie să luptăm. Să se tipărească lucrări de propagandă în țări străine.”

Ori argumentația aceasta nu este decât pe jumătate justă. Aici s'a scris mult despre problema revizionistă, totuși credem că mai sunt mulți care nu știu, că în țara noastră s'au tipărit vre-o 500 volume revizioniste în cinci limbi, inclusiv cea maghiară. (Ar fi interesant de făcut o compilație cu ceea ce s'a tipărit la noi împotriva revizionismului). Nu se poate de opinia noastră publică, la Budapesta apar patru gazete revizioniste în diferite limbi, trei care edifică engleză tocmai acum a fost reorganizată și apare numere voluminoase de câte două pagini.

Cine cunoaște oare vasia organizației de suprafață și subterane a iredentismului maghiar în țările țării din Apus? Cine s'a gândit până acum la blejul nostru

frați români din Ungaria, care suferă cumpănit sub jugul maghiar?

Iată numai câteva chestiuni care dovedesc, că opinia noastră publică este cu totul desorientată despre problema revizionismului maghiar. Am putea să dăm însă unele amănunte izbicioare, revoltătoare cu privire la desinteresul cu care a fost tratată până acum această chestiune.

„Gazeta Antirevizionistă” ca și alte publicații în limba românească ce au apărut până acum, fiind tocmai în spre a deschide ochii opiniei publice românești și ai autorităților, arătându-le gravitatea problemei revizioniste. Căci ardelenii, care se zbat pentru a lumina opinia publică a acestei țări, știu foarte bine ce fac. Ei nu sunt niște speriați, dar își cunosc prea bine dușmanul și intențiunile lor este de a pregăti România să știe să răspundă cu energie și cu demnitate.

Cum să luăm noi lupta împotriva revizionismului maghiar, când nu-l cunoaștem armele și planurile lui de luptă. Cum să combatem, dacă nu știm precis ce anume avem de combătut? Iată de ce este necesară o literatură antirevizionistă românească informală! Ea trebuie să fie etapa cea dintâi, și numai după aceasta poate veni cea de a doua: publicarea lucrărilor de propagandă antirevizionistă în limbile străine.

Serviciul acesta de informare al opiniei publice românești despre mersul propagandei revizioniste în Ungaria și în țările din Apus, ca și despre mijloacele sau noile directive ale propagandei ce sapă la temelii țării noastre în străinătate, — îl face în mod conștiințos și cu nerv „Gazeta Antirevizionistă” a d-lui Isaia Tolan.

Ea are marele merit de a lăsa spre crearea unei opinii publice antirevizioniste în România, iar când vom avea această conștiință, lupta este aproape câștigată. Când conștiințele românești vor fi pregătite, când ele vor cunoaște pericolul și când spiritul de jertfă va fi la înălțime, atunci putem fi siguri, că vom avea toate mijloacele de a combate pe dușmanii noștri și că nu vom avea motive de a ne înece de ei.

Iată de ce primim „Gazeta Antirevizionistă” cu multă simpatie și îi dorim succes în lupta pe care a întreprins-o. „Liga Antirevizionistă Română” îndeamnă opinia publică să o susțină cu toate puterile și face apel la autorități să-l dea întreg concursul.

Aurel Gociman
Secretarul general al
Ligii Antirevizioniste
din Ardeal

6 Octomvrie:

„Ziua iredentistă a Aradului”

Gavermul maghiar a oficializat anul trecut un nou pretext de instigație antirădă. A decretat ziua de 6 Octomvrie zi de dolm național pentru comandanții răscociei koșutiste executată la Arad din ordinul împăratului Franz Iosef, sau, cum a numit-o toată presa budapestand: „zi iredentistă a Aradului”.

Se știe prea bine ce pregătiri sacrilege s'au făcut în vederea acestei zile iredentiste. A fost pus partidul maghiar, cu stăruință profesor de istorie Kara Győző, să desgroape un cimitir ardădan de dinainte de răscocia koșutistă, ca să decreteze osâmintele găsite acolo osâmintele de generali koșutști, și apoi să facă pe locul cimitirului un mausoleu, la care să se țină lanț pelerinajele din toate unghiurile locuite de unguri. Încercarea sacrilegă a eșuat în chip lamentabil, dar pentru iredenta maghiară nu e o bișnuită să-și cunoască lungul nasului nici când s'a făcut de tot răsul, „ziua iredentistă a Aradului” a decurs așa cum fusese pregătită; cu turbate demonstrații antiromânești, cu o conferință a lui Kara Győző la postul de radio din Budapesta, despre faimoasele „descoperiri” din cimitirul de lângă cetatea Aradului, și cu un parastas iredentist la biserica minorită din Arad, unde s'a așezat un sicriu simbolic, a cooperat tot cu flori roșii-albe-verzi.

Acum se comemorează iardși dușmanii executati la Arad al răsculaților lui Iancu.

Precum am arătat în numerele trecute ale „Gazetei Antirevizioniste”, chestiunea osâmintelor din cimitirul de pe malul Murașului ardădan, așezate din ordinul parchetului într-o criptă de aici, e iardși subiect de discuție pentru presa budapestand, de mai bine de două săptămâni. S'a agitat aproape zi de zi transportarea în Ungaria a osâmintelor pseudo-koșutiste, „Uj magyarság” din 26 Sept. a mers până acolo că a cerut să nu se admită aducerea în România a osâmintelor lui Gojdu decât în schimbul cedării acestor pseudo-koșutști, și ca urmare, ziua de 6 Oct. a fost din nou decretată zi oficială de instigație, ba ni-a fost dat să vedem tot seara apărând la Arad un transport de 740 de budapestandi, care, orice-ar zice ei, n'au venit cu altă treabă decât cu aceasta: a iredentel.

Vom relata amănunțit în numărul nostru viitor despre tot ce-a fost la Budapesta în această zi „a iredentel ardădan”, și despre tot ce se va fi cutezat la Arad.

Până atunci atragem atenția celor chemați, să urmărească de aproape ceea ce se va întâmpla la biserica minorită din Arad, la cripta cu osâmintele pseudo-koșutiste, și la cimitirul vechi din marginea cetății.

N. TITULESCU

S'a împlănat deci ceea ce nu puteam concepe.

D. Nicolae Titulescu, diplomatul cel mai iscusit ce l-a avut vreodată neamul românesc, conducătorul fără pereche al politicii noastre externe din greii ani postbelici, acela care singur ne-a compensat cu succesele sale neprețuite de toate umilințele și decăderile ce a trebuit să le pălimim la noi acasă în anii din urmă, s'a văzut nevoit să părăsească cârma grea a politicii din afară a țării, tocmai într'un moment când Ungaria își înțelege deservită ofensiva n'contra noastră, tocmai într'un moment când se ivește la orizont o nouă constelație, a Germaniei, Ungariei și Poloniei, și tocmai când Franța a izbucnit — cu conlucrarea și-a d-lui Titulescu — să a-

bată pe italieni din lagărul revizionist.

Sunt svonuri că d. Titulescu a trebuit să se retragă din pricină că politica noastră externă ar urma să apuce alte căi, opuse celor bălătoare până acum. Sunt zvonuri că nu i s'ar mai fi lăsat d-lui Titulescu inițiativa deplină în conducerea politicii noastre din afară. Nu știm încă ce este adevărat. Singurul lucru ce-l știe țara, este că s'a putut întâmpla ceea ce nu se putea concepe. Că lipsește dela cârma politicii noastre externe acela fără care nu se poate închipui această cârmuire.

Să nădăjduim că momentele acestea de tristă experiență nu vor ținea prea mult. Ar fi mai trist decât trist să fie altfel.

Pentru că a criticat maghiarizările de nume...

Ziarele budapestande din 29 Sept. cri. au adăugat un nou capitol, cum nu se putea mai caracteristic, la istoricul de o pagină și mai bine ce l-am făcut maghiarizărilor de nume în numărul al doilea al „Gazetei Antirevizioniste”.

Și anume: Ne înștiințează că tribunalul din Pécs (Cinci Biserici) a condamnat la trei luni închisoare pe secretarul general al Asociației culturale a germanilor din Ungaria, dr. Franz Basch, pentru că a ținut la 29 Nov. o conferință locuitorilor din Bătyapáti, și a criticat în fața lor maghiarizările de nume. A fost dat în judecată pentru lăse-națiune. Condamnatul a făcut apel, iar procurorul a cerut majorarea pedepsei.

„Uj Magyarság” arată că a fost condamnat pentru că ar fi spus că „acei care se aservesc ideii de maghiarizare și-și schimbă numele, nu-s oameni cinstiți”. D. dr. Basch a rectificat declarând că a spus așa: „acei dintre ai noștri care își schimbă numele, nu erau vrednici să-și poarte cinstitul nume vechi”. Tribunalul a ascultat martorii care au afirmat că versiunea cea adevărată ar fi cea învinovățită de justiție. Apărarea a cerut întregirea probei,

dar tribunalul n'a admis.

„Pesti Hirlap” mai adaugă următoarele:

Procesul s'a judecat la 28 Sept. Acuzatul a fost apărat de Franz Kussbach. Procuror a fost dr. Arthur Felber. Sentința spune că „acuzatul a jignit grav acțiunea de maghiarizare a numelor, care e o manifestare SPONTANĂ (sic!!!) a națiunii maghiare (sic!!!) Tribunalul constată cu amărăciune faptul trist că în vremea din urmă se caută sub diferite pretexte, cum este și Asociația pentru cultura poporului german, să se înstrăineze concetățenii germani de unitatea națională și de întregirea limbii unitare. Tribunalul a socotit acest fapt din urmă ca o circumstanță agravantă în sarcina acuzatului”.

In loc de orice alt comentariu, să ne mărginim a aminti că numai cu 12 zile mai înainte — la 16 Sept. — au fost aduși cu de-a sila românii din Cenadul Unguresc și din împrejurimi, ca să declare la adunarea populară ținută în prezența prefectului Cenadului, că nu-i nicăieri pe lume tratament minoritar mai ideal ca în Ungaria. Cu adevărat ideal!

DIN RAIUL HORTIST fabricile de minciuni ale d-lui Legra

— Cele mai mari impozite depe lume, șomaj, mizerie, etc. —

„Magyarság” din 29 Sept. crt. reproduce după darea de seamă a subprefecturii județului Bichiș (unul dintre cele mai mici județe ale Ungariei), că impozitul pe câini al locuitorilor din acest județ este în anul de față 85 de mii de pengő (adecă două milioane de lei și un sfert). Ca restanțele din anul trecut, impozitul pe câini al județului Bichiș este de 158 de mii de pengő, adecă de peste 4.100.000 de lei.

Din pagina economică dela 28 Sept. crt. a semioficiosului „Budapesti Hirlap”:

Datoriile primăriilor urbane din Ungaria sunt de 113 milioane pengő, adecă de circa trei miliarde de lei. Cele mai mari datorii le are orașul Dobrișin (31 milioane de pengő, adecă peste 800 milioane lei), apoi Seghedinul (24 milioane pengő, adecă peste 620 milioane lei). Cea mai mare amortizare, de 370 de mii de pengő, a plătit-o Dobrișinul.

Pentru a să înțeleagă rostul acestor datorii, cititorul să-și amintească că Dobrișinul și Seghedinul sunt cele două fortărețe ale Iredentismului maghiar, crelate în spatele graniței trianonice. Datoriile acestea se vor fi făcut în cea mai mare parte cu investițiile reclamate de Universitățile crelate de Iredenta maghiară în aceste orașe, și firește: cu susținerea focarelor de Iredentism apărute în umbra acestor universități și a centrelor de spionaj din cele două orașe.

Să se mai însemne în legătură cu aceste datorii, ceea ce am arătat în pagina a treia a numărului prim al „Gazetei Antirevizioniste”: Primăriile urbane au latifundii mai mari de 3000 de lugăre în întindere de 338.558 de lugăre: primăria Dobrișinului are 92.669 de lugăre, iar a Seghedinului 69.757.

Iși poate oricine închipui ce risipă a fost la aceste primării, dacă peste veniturile uriașelor latifundii li-au mai trebuit împrumuturi așa de mari: Dobrișinului de peste 800 de milioane de lei, iar Seghedinului de peste 620 de milioane de lei!

Din revista presei, dela 28 Sept. crt. a semioficiosului „Bud. Hirlap” aflăm că președintele Asociației notarilor din Ungaria, Dr. Konecz János, s'a ocupat într'un articol prim al ziarului „Nemzeti Ujság” (probabil în ziua precedentă), de mizeria notarilor sătești, enumerându-le plângerile.

Ne pare rău că trebuie să ne mulțumim cu simpla semnalare a acestui articol, care ne închipuim că destăinuie cel puțin cât spicurile ce le-am dat despre neplata lefurilor notarilor în numerile noastre anterioare. Ne este însă de ajuns și simpla semnalare.

La bala Szechenyi din Budapesta s'a sinucis deunăzi o doctoriță, Emilia Kubicza, în vârstă de 27 ani.

„Uj Magyaraság” din 28 Sept. arată că s'a sinucis de mizerie, în ajun de a se căsători, deoarece n'avea nici ea nici logodnicul leață, fiind angajată ca practicanță pe degeaba de vreo trei ani, înalte la clinica din Seghedin iar acum în urmă la cea din Budapesta.

Președinția consiliului de miniștri a hotărât — precum am mai arătat — să se incaseze prin organele fiscalului impozitul școlar confesional, din pricină că majoritatea învățătorilor bisericesti nu și-au primit leața de un an de zile.

Noul sistem trebuia să se înceapă acum în Septembrie. Dar până acum nu s'a pus în aplicare.

Consiliul județului Hajdu — precum arată „Magyarság” din 30 Sept. crt. — s'a ocupat de chestiunea învățătorilor confesionali, și a trimis guvernului o adresă, cerându-i să se ocupe și de celelalte chestiuni ale acestor învățători, de cari ordinul amintit nu se ocupă, și anume: de uriașele creianțe pe trecut ale învățătorimii confesionale, de restanțele de cotizații pentru pensii, de impozitele și împrumuturile dăscălești, etc.

Adresa aceasta arată, că prin trecerea birului școlar confesional în atribuția fiscalului, se sporește impozitul cetățenilor cu 30—40 la sută.

„Magyarság” din 30 Sept. crt. arată ca la 8 Oct. se reîncepe ca în fiecare toamnă ajutorarea șomerilor. Cel ajutorat vor fi obligați să lucreze cel puțin 18 zile pe semestru la lucrările publice. Primăria Budapestei a adus hotărârea că vor trebui să lucreze toți cel între 16—60 de ani (bărbați și femei), și anume câte șase ore pe zi, primind în zilele de lucru câte 20 de dekagrame de pâine și carne, peste rația obișnuită. Vor lucra astfel în Budapesta 44 mii de inși, în total 790 de mii de zile de lucru, împărțiți în grupe de câte 300. Șomerii intelectuali vor fi puși să lucreze în cele 18 zile la cancelarie. Din familiile al căror cap nu-l capabil de lucru, va fi obligat să muncească altcineva.

În legătură cu această acțiune de ajutoare a șomerilor — instituită încă din anul trecut, de groaza proporțiilor uriașe ale șomajului — s'a publicat în „Magyarság” din 28 Sept. crt. un reportaj în care se arată că se înalțează de către Camerele de industrie guvernului plângeri peste plângeri în contra faptului că autoritățile pun pe șomeri la lucrări de specialitate cari ar trebui făcute prin licitație de către industriași. La Ciongrad s'a făcut o primărie în acest chip, la Szekesfehervár alte feluri de clădiri, ș. a. m. d. Se spune în plângerile camerelor de industrie, că ministerul de Interne ar fi dat

un ordin secret, prin care îndrumă primăriile să-și facă cu șomeri și lucrările ce ar trebui date industriașilor prin licitație.

În legătură cu această acțiune de ajutoare, cititorii să-și reamintească ceea ce am arătat în pagina a 5-a a primului număr al „Gazetei Antirevizioniste” despre proporțiile ce a trebuit să le atingă această ajutoare anul trecut. Au fost orașe, ca Hajduszoboszló, unde au trebuit alimentați dela cazanul șomerilor 56.4% din totalul populației, sau ca Senteșul, unde s'au alimentat în acest chip 17.800 de inși, din totalul de 32.861 al locuitorilor orașului.

Să se mai noteze ceea ce am arătat totacolo: că proiectul de reformă electorală prevede excluderea dela dreptul de vot a celor cari beneficiază de asemenea ajutoare de șomaj.

La Budapesta s'a înființat o asociația șomerilor absolvenți de școli secundare. Numără peste 20 de mii de membri, după cum arată „Magyarság” din 30 Sept. crt.

Același ziar mai spune că deunăzi s'a ținut o ședință a comitetului asociației, și s'au rostit plângeri în contra prim-ministrului Gömbös, pentru că refuză mereu să primească pe delegații acestor șomeri.

„O invenție temerară”

D. Antoniadă, șeful delegației românești la Liga Națiunilor, a combătut, după cum se știe, minciunile debitate de delegatul maghiar pe chestiunea tratamentului minorității maghiare dela noi, arătând între altele sacrificiilor uriașe ce le face România susținând școli maghiare de stat.

Arătările acesteia i se răspunde astfel printr'un articol dela 23 Sept. c. al semioficiosului maghiar „Budapesti Hirlap”:

„Că câte (stilul i-al gazetei budapestene — n. tr.) școli maghiare au înființat, că câte subvenționează, că câte milioane îi costă, toate acestea sunt invenții temerară”.

Hai să admitem, că nu cele debitate de delegatul maghiar sunt invenții temerare, ci aceste noslime „că câte”: școlile maghiare înființate și susținute de statul român. Să le facem celor dela Budapesta plăcerea să desființăm aceste „invenții temerare”, aceste sule și sule de școli ungurești. N'ar lipsa oare imediat și partidul maghiar și Budapesta sa? Ar dovedi cel puțin prin vârcăreala lor, că mărinimia aceasta românească n'a fost simplă și temerară născocire.

Abonamente:

Pe un an 160 lei
Pe șase luni 90 lei
Pentru autorități, instituțiuni, întreprinderi 600 lei.

De sub teascurile făuritoare de minciuni ale lui „Pesti Hirlap” a apărut zilele trecute noul număr, depe Septembrie, al revistelor de propagandă iredentistă tipărite de această editură în englezește, franzezește, nemțește și italienește (Danubian Review, fostă Danubian News, Nouvelles Danubiennes, Corriere del Danubio, Donaukurier).

„Pesti Hirlap” publică în numărul său din 29 Sept. o pagină cu sumarul acestor publicații mincinoase. Ni se arată, între altele, că se scrie în aceste tipărituri că s'a interzis în toate școlile din România să se mai predea religia în altă limbă decât în limba românească. Asemenea minciuni sfruntate poate să debiteze propaganda unei țări unde nu există o singură școală românească cu limba de predare română, și tocmai despre un stat

ca România, care fine pe dăiala sa școli cu limba de dare maghiară!

Vom mai remarca din întreaga publicație răspunsul dat lui „Manchester Guardian” care a publicat astă vară o soare revizionistă a deputatilor filomaghiari din Anglia și i-a daus observația, că nu s'ar face o revizuire teritorială de mică fără să se readucă în unguresc un număr mare de maghiari. „Danubian Review” răspunde, că fără să se suie un număr mai mare de maghiari, pot fi realipiji la Ungaria 2 milioane și trei sute de unguri, dar nu după reamântul fals al statelor succedate după cel cinstit al ungurilor dela 1910.

Să mai calificăm această mentă falsificare?

„Deșertăciunea deșertăciunilor.” — ...și toate sunt umbră și vis. —

Ungaria — precum se știe — a avut acum un mare jubileu: s'au implinit 15 ani dela intrarea în Budapesta a regentului Horthy, adecă dela „acceptul luptei pentru himerele cari chinuesc de-atunci înfierbântatele minți ungurești.”

Cu acest prilej directorul ziarului șovinist „Magyarság”, Alex. Pethő, a publicat la 23 Sept., sub titlul: „La sfârșit de Septembrie”, un nostim articol retrospectiv, din care se cuvin reproduce următoarele, spuse în legătură cu zădărnicia tuturor luptelor ungurești din acești 15 ani:

„Unde să ne refugiem dinaintea furțiilor remușcărilor de conștiință? Unde, pe ce stâncă să ne punem piciorul în marea aceasta de năisip, pe care o poate răscoli împotriva noastră întâia furtună socială (sic! n. tr.) sau politică? Puterea noastră de voință n'a totcit. Ochii noștri sunt ca ochii de cârtiță în vârtejurile drăcești ale schimbărilor din politica externă. Iată ce a devenit credința zguduitoare de ceruri a toamnei 1919, speranța ei sălbatică, nemărginita ei hotărâre la orice fapte mari decisive: encefalită surdă, tism oriental și înținare la nepuțincoasă visare, nemărsentiment al izolării, indolism, buboale ale unei stări fletești deprimente, început de putare a vaselor de sânge. Ne-am înșelat în Europa. Ne-am înșelat în simțul de dreg și în mărinimia marilor popoare creștine. Ne-am înșelat în viața atotputernice a timpului. Ne-am înșelat în planurile oscilările noastre. Ne-am înșelat în noi înșine și în puterea noastră de a face istorie. Ne-am înșelat în conducătorii noștri. Ne-am înșelat în cumăntenle, pe mîntea noastră n'o mai primi, cum nu poate primi tui chela ruptă: și în sfârșit ne-am înșelat în politica romantică bietoare la fapte mari, pe care am devenit deja exigențiliste; iată, aici am ajuns, îndrumători și ca regulatori ca jucării ale împrejurărilor ale puterilor exterioare, sferele negre și luminoase lumii, în mijlocul zvăcnit și sălbatic ale sorții noastre!”

Fără comentari!

S'a contramandat demonstrația boinică dela Budapesta

Cu prilejul așa-zisei „săptămâni naționale a muncii” și al comemorării decenului și jumătate dela „născănnarea regentului Horthy se pregătiseră la Budapesta mari demonstrații ale foștilor luptători, la cari au fost invitați și combatanți din Germania, Austria și Italia. Demonstrațiile erau să aibă loc la 6 și 7 Octomvrie. Erau în proiect manifestații iredentiste la statuile din piața Libertății, o defilare de automobile, întâlniri ale ofițerilor și subofițerilor din fostele regimente antetrianonice, o întâlnire a promișiei de-acum 40 de ani a școlii de cadeți din Sibiu, ș. a. Spre surprinderea generală poliția a interzis însă demonstrațiile, găsiind un motiv la îndemână: că e adecă prea ocupată cu celelalte demonstrații concomitente (ale săptămânii naționale a mun-

clii), ca să mai poată să se gândească la foștilor luptători, urmau să se adune în capitală în număr de vreo 40 de mii. Iată că poliția a fost apelată la ministrul de Interne, și a dorit definitivă. Au fost deci înființate organizațiile foștilor combatanți din Germania, Austria și Italia, ca să nu mai fie delegați, dar spre noua surză de a foștilor luptători maghiari, s'a răspuns că încă înaintea a se primi această „aspirație” delegații Italiei, Germaniei și-au făcut calea întoarsă. Cu alte cuvinte: S'a petrecut ceva cu Iredentismul în legătură cu congres. Deocamdată nu s'a știut, ce anume, dar fapt e că nu din pricina poliției s'a mai putut să aibă loc belugă în demonstrație.

„Ieri și azi: O mică statistică închinată lordului Rothermere și prietenilor săi politici“

Eminentul publicist german **Victor Orendi-Hommenau** a publicat mai anul trecut sub titlul acesta o broșură nemțească deosebit de interesantă tratând despre regimul ce l-au avut șvabii din Bănat sub stăpânirea ungurească și despre regimul cel an dela unirea cu România încoace, iar la sfârșit despre tratamentul de care se bucură (vorba

vine) germanii în Ungaria hortistă. Multora le vor fi cunoscute aceste arătări ale distinsului publicist bănățean. Fiindcă însă s'ar putea să fie între cititorii noștri și unii, poate chiar mulți, cari să nu le fi citit, am socotit necesar să la reproducem în acest loc, după ediția a doua, din 1929, Timișoara, a interesantului și atât de imparțialului său broșur.

Statistica populației bănățene

D. Orendi-Hommenau reproduce trei statistici ale populației Bănatului.

Cea dela 1770 prezintă următoarea situație etnică:

Români	186.639
Sârbi	78.870
Germani	42.201
Bulgari	8.683
Alții	5.625
Total	322.018

Statistica dela 1841:

Români	576.230
Sârbi	212.319
Germani	207.319
Maghiari	14.342
Bulgari	12.000
Slovaci	10.840
Francezi	6.150
Alții	6.946
Total	1.046.557

Precum se vede, maghiarii erau puțini dela 1770, atât de disprețuiți, încât nu li s'a putut da o rubrică separată, ci au fost înglobați în rubrica amestecaților.

La 1910 statistica falsificată a stăpânirii ungurești a prezentat următoarele date:

Orașul Timișoara:

Total	72.555, dintre cari:
Germani	31.644
Maghiari	28.552
Români	7.566
Sârbi	3.482

Ce școli ne-maghiare erau în Bănat sub unguri

Ungurii, ungurizații și cei ce au mai fost trecuți în rubrica lor reprezentau deci: în județul Timiș abia a 8-a parte, în județul Torontal a 5-a parte, iar în județul Caraș-Severin a 8-a parte din totalul populației.

Care li-a fost în schimb situația sub raportul îndreptățirilor — bună oară sub a celor școlare, cari reprezentau totodată principala armă a maghiarizării, — și care a fost situația celorlalți?

D. Orendi-Hommenau arată următoarele:

În Timișoara, unde alături de o majoritate maghiară de 44 de mil., statistica maghiară a reușit să fabrice (d. Orendi-Hommenau spune: zu zaubern) 30 de mil. de maghiari, față de nicio școală secundară nemaghiară erau următoarele școli ungurești: 1 seminar preoțesc, 1 școală normală pentru maestre de grădini de copil, 1 școală silvică, 1 institut de surdo-muși, 1 conservator, 2 școli industriale, 1

Slovaci	341
Croați	148
Ruteni	4
Alții	818

Județul Timiș:

Total	400.910, dintre cari:
Români	160.000
Germani	120.683
Sârbi	57.821
Maghiari	47.518
Slovaci	2.612
Croați	164
Ruteni	17
Alții	11.510

Județul Torontal:

Total	594.343, dintre cari:
Sârbi	191.036
Germani	158.312
Maghiari	125.041
Români	86.168
Slovaci	15.899
Croați	408
Ruteni	10
Alții	13.809

Județul Caraș-Severin:

Total	466.177, dintre cari:
Români	336.082
Germani	55.883
Maghiari	33.787
Sârbi	14.674
Slovaci	2.908
Ruteni	2351
Croați	319
Alții	20.143

liceu clasic, 1 liceu real, 1 școală superioară de fete, 1 școală normală, 1 școală de arte și meserii, — toate de stat; apoi: 1 școală superioară de comerț, 1 școală civilă de fete și 1 de băieți, liceul piarist, școala normală romano-catolică, școala secundară confesională de fete cu o secție gimnazială și alta comercială, și apoi 3 școli civile călugărești de fete.

Școli primare erau: 3 românești, 3 sârbești, 21 ungurești, nemțească niciuna.

În restul Bănatului erau următoarele două școli secundare nemaghiare: școala normală românească din Caransebeș, și școala normală din Lugoj, cu limba de predare românească și maghiară.

Toate celelalte erau ungurești și anume:

În județul Caraș-Severin:

1. De stat:
La Caransebeș un liceu de băieți și un gimnaziu de fete.
La Lugoj un liceu de băieți, o școală civilă de fete și una

de băieți, acestea două subvenționate de stat.

La Oravița: un liceu de băieți, o școală civilă de fete.

La Orșova: un gimnaziu de băieți, o școală civilă de fete.

La Reșița: un liceu real și o șc. civilă de fete.

2. Confesionale:

La Lugoj o școală civilă călugărească de fete.

La Oravița idem.

În jud. Timiș-Torontal (fără Vârșeț, Biserica Albă, Cichloda, Panclova și fără orașul Timișnara):

1. De stat:

La Deta, Sf. Nicolai-Mare, Periam și Jimboalea câte o școală civilă de băieți.

La Lipova o școală civilă de

băieți și o școală superioară de comerț.

2. Confesionale:

Câte o școală civilă călugărească de fete la S. Nicolai-Mare, Jimbolia, Lipova, Periam, Ciacova.

Aceasta era situația în privința învățământului secundar și superior: nicio școală nemaghiară în capitala provinciei, iar în restul Bănatului singure două școli (normale) românești, dintre care una pe jumătate maghiarizată!

Învățământul primar se prezintă astfel (după o statistică dela 1903/4, deci anterior falomunei legi a lui Apponyi):

161 școli primare românești, (dintre cari 146 ortodoxe și 15 unite).

18 școli primare germane, reduse apoi la 6.

Astăzi, sub stăpânirea românească:

În Timișoara: 10 școli secundare românești, 9 germane, 4 maghiare, 2 româno-maghiare și 1 germano-franceză călugărească. Apoi: 7 școli primare românești, 11 maghiare, 12 germane, 3 sârbești.

Dintre școlile secundare din Timișoara sunt de stat următoarele:

2 licee românești (de băieți și de fete), o școală normală, o școală sup. de comerț cu o secție germană, o școală de gospodărie casnică, o școală românească civilă de băieți și una de fete, apoi: un liceu real nemțesc, un gimnaziu maghiar de băieți și un gimnaziu maghiar de fete.

În jud. Timiș-Torontal sunt următoarele școli secundare:

1. De stat:

Ciacova: gimn. românesc.

Deta: liceu real românesc.

Jimboalea: gimnaziu german de băieți.

Lipova: un gimn. românesc de fete, unul de băieți și o șc. românească comercială.

În Aradul-Nou: Un gimnaziu german de băieți.

Periam: Un gimnaziu german de băieți.

Sân-Nicolai-Mare: Un gimn. românesc de băieți și unul de fete.

2. Confesionale:

Câte un gimnaziu nemțesc de fete la S. Nicolai-Mare, Jimboalea și Periam.

Un gimnaziu unguresc de fete la Lipova.

În județul Caraș:

1. De stat:

Bozovici: gimn. românesc, șc. românească de meserii.

Oravița: Liceu rom. de băieți, gimnaziu rom. de fete.

Reșița: gimnaziu rom. de băieți, cu o secție germană; idem unul de fete, cu secție germană.

2. Confesionale:

Un gimnaziu german de fete la Oravița.

În jud. Severin:

1. De stat:

Cornea și Cichova: câte o șc. românească industrială.

Lugoj: un liceu rom. de băieți, unul de fete, o șc. normală românească, o șc. rom. de comerț și o șc. rom. industrială de fete, apoi un gimnaziu de fete, nemțesc.

Caransebeș: 4 școli secundare românești.

Orșova: 3 școli sec. românești.

2. Confesionale:

Un gimnaziu unguresc de fete.

În Bănatul românesc întreg:

În Timișoara: 10 școli secundare românești, 9 nemțești, 4 ungurești, 2 româno-maghiare și una germano-franceză. Apoi: 7 șc. primare românești, 11 germane, 12 maghiare, 3 sârbești.

În jud. Timiș-Torontal: 7 școli secundare românești, 6 germane, una maghiară.

În județele Caraș și Severin: 20 școli secundare românești, 5 germane, una maghiară.

Primare: 31 sârbești, 31 maghiare, 115 germane.

Grădini de copii: 16 germane.

Tratamentul germanilor în Ungaria de azi

Fiindcă — încheie d. V. Orendi-Hommenau — mai sunt încă din nefericire mulți oameni cari cred că Ungaria e un Eldorado pentru germani (cartea, repetăm, e scrisă la 1929; de-atunci nu mai crede asemenea prapăstii nimeni, îndeosebi în urma păjaniei din anul trecut a fostului ministru Iacob Bleyer, președintele marilor Asociației culturale a germanilor, astăzi pusă sub președenția ungurizatăului Gratz Gastav). — ni se arată la sfârșitul broșurii situația sub raportul școlar a germanilor din țara regentului [Horthy].

Și anume: se citează declarația ministrului președinte de-atunci, făcută ca răspuns la încredințările rostite într-un rând de regretatul Iacob Bleyer: că ar fi în Ungaria 48 de școli primare cu limba de predare germană, 98 cu limba de predare germană și maghiară și 280 cu limba de predare maghiară.

O arată deci aici însuși prim-ministrul maghiar, și anume în chip oficial, că cei 551.000 de germani din împărăția Sfântului Ștefan n'au decât 48 de școli ale lor, bine să se noteze: școli primare, pentru că se gândească la un liceu german sau măcar la un gimnaziu n'au îndrăznit niciodată nicicui mai mari optimiști dintre conducătorii germanii din Ungaria.

D. Orendi-Hommenau arată apoi că însuși cele 48 de școli nemțești „sunt o poveste”, deoarece nu-s în Ungaria decât câțiva învățători germani cari să poată preda în nemțeste, „în timp ce majoritatea dascăllor sunt așa de străini de spiritul german și de structura germană, ca bunăoară — să întrebăm-

În total germanii au 153 în stituații școlare, la cari se adaugă Hochburgul „Banat” din Timișoara — cum o numește d. Orendi-Hommenau — și apoi școala agricolă germană din Voltece.

„O deosebire ca între o pușcărie și între o grădina plină cu flori”

„De ce am voi să arătăm aici în chip apăsător aceste date? — încheie d. Victor Orendi-Hommenau înainte de a trece la situația germanilor din Ungaria de azi. Pentru că tocmai asupra acestei chestiuni a școlilor domnește încă în cercuri largi o totală desorientare, iar o anumită presă, și anume chiar și din străinătate, se folosește de fiece prilej, ca să ascundă adevărata stare de lucruri. De oarece însă eu, în toată viața mea, am pus adevărul deasupra a orice, în ciuda suferințelor și a prigoanei, nu mă sperii nici de astădată să arăt deschis și cinstit, că între ieri și azi, în ce privește instrucția noastră publică nemțească — fără să mai vorbesc despre teatru, despre asociația germană de cântări, despre multele reunituni tineresti și sportive și despre toate celelalte ciudade ale culturii germane pe cari astăzi le putem numi ale noastre — domnește o atât de evident de mare deosebire, ca de-o pildă între o închisoare și o grădina plină cu flori.” (Pag. 21.)

La pag. 16 autorul a scris tot aceasta cu următoarele cuvinte:

„Ele (școlile germane din Bănatul românesc) ne vor da o idee coadă a faptului: cu cât li-i mai bine ca mai înainte instituțiilor noastre de cultură, și ce puțin motiv avem să dorim revenită epoca maghiară.”

„Și dacă așa se prezintă cele 48 de școli „germane” spune apoi d. Orendi-Hommenau — își poate oricine năchipi ce crimă se comite în contra șvabilor din Ungaria în cele 98 de școli „maghiaro-germane” și n'cele 280 curat ungurești. Autorul citează în această privință cele scrise de dr. Johannes Huber în „Ödenburger Zeitung”. Anume, că s'a promis solemn mai anul trecut, că se va introduce și limba germană pe lângă cea maghiară în 45 de școli nemțești, dar promisiunea s'a tradus în realitate prin maghiarizarea și a altor școli germane, reducându-li-se orele nemțești la 2 ore pe săptămână.

„Ce reiese din acestea?”

— se întreabă la sfârșitul broșurii sale d. Orendi-Hommenau.

Și răspunde:

Pentru deținătorii puterii din Ungaria de azi, că terroarea și lanțurile nu pot duce decât la naufragiu.

Pentru conducătorii României, că drumul bun nu-i cel unguresc, ci cel apucat de stăpânirea românească.

„Iar pentru noi, pentru germani, cari am învățat să cunoaștem asupra noastră înșine binefacerile culturii apponyiene, și cari nu mai vrem să ne întorcem la ea și la oala cu carne ungurească, se impune cu logică de fier, concluzia, că trebuie să sprijinim cu toate puterile sufletului nostru patria noastră română pe calea comunității. Ar fi vai de noi dacă România ar slăbi și dacă Bănatul ar ajunge iarăși sub atotputernicia maghiară. Pierzania noastră ar fi atunci pecetluită!”

Marea demonstrație antirevizionistă dela Sătmar

Organizația din județul Sătmar a Ligii Antirevizioniste, una dintre cele mai neobosite secții ale Ligii, a ținut în ziua de 30 Sept. crt. o mare adunare publică în sala „Dacia” din orașul Sătmar, în prezența a peste 7000 de români înflăcărați, din oraș și din județ.

Adunarea a fost deschisă de d. ing. **Flaviu Suluțiu**, președintele secției sătmarene a Ligii. Oratorul a arătat rezultatele din

vremea din urmă ale acțiunii antirevizioniste, stăruind în privința celor de peste graniță asupra succesorilor dlui Titulescu și asupra apropierei italo-franceze, iar în privința celor din țară asupra tot mai marelui atașări a minorităților și în special a celei germane la lupta antirevizionistă a românilor. A felicitat în încheiere, pentru lupta ce-a pornit-o, pe d. Stelian Popescu, directorul celui mai mare ziar românesc și președintele Ligii Antirevizioniste.

1867, au fost o minoritate, și cu toate mijloacele lor n'au reușit să schimbe caracterul nostru de majoritaritate! Iar atunci când ne-am desrobii, când lanțurile unui mileniu de stăpânire ungurească s'au rupt, în depline libertăți, românii au crescut și vor crește mereu. Aceasta este sensul argumentului etnic.

D. ministru dr. Valer Pop a arătat în continuare că ungurii sunt în minoritate și în țara lor de astăzi, așa-zis „mutilată”, unde trebuie să recurgă acum la maghiarizări de nume din oficiu, ca să poată spune că au o țară ungurească. În D. dr. Valer Pop a răsturnat apoi punct cu punct pretențiile ungurești: că ar fi apărut creștinismul și cultura apuseană în contra Turcilor, că ei reprezintă și astăzi pavăza acestei culturi în contra bolșevismului etc.

D. dr. **Eugen Seleş**, președintele „Astrei”, a atras atenția cărmuitorilor asupra datoriei de a întări granița apuseană.

D. deputat dr. **C. Barbul** a cerut să se asigure românilor locul cuvenit în industrie și comerț.

D. dr. **Ioan Pogăceaș**, prefectul județului, a felicitat Liga Antirevizionistă pentru acțiunea ce o duce.

Declarația germanilor

Au mai vorbit dnii Darius Pop, directorul ziarului „Granița”, Aurel Dragoș senator, Ioan Lătiș senator, D. Cioban și I. Vaida deputat, apoi a cerut cuvântul d. dr. **Adalbert Wiesler**, reprezentantul germanilor din județ, arătând că unirea cu România a fost pentru germani o adevărată mântuire, deoarece fără ea își pierdeau în câțiva ani pentru todeauna limba și conștiința națională. A arătat cum li-a închis și li-a ungurizat stăpânirea maghiară școlile, bisericile și instituțiile culturale, și a înfățișat libertățile depline ce le au germanii în România. Apoi a declarat următoarele:

„În numele locuitorilor germani din ținutul acesta vă aduc salutările amicale și declar că poporul german este în contra revizuirii teritoriale. Înăptuirea României-Mari ni-a dat posibilitatea să ne regăsim existența noastră națională. Pentru sprijinul dat, suntem recunoscători fraților noștri români, și cerem respectarea actualelor margini de țară. Iar ca cetățeni loiali, cari ne-am născut și trăim în această țară, la nevoie nu vom șovăi să luptăm în tranșee, alături de frații noștri români, ca să apărăm granițele patriei noastre, ale României-Mari.”

„Magyarság” din 30 Sept. crt. arată în pagina a 16-a că la primăria din Dobrița merg pe cheltuieli administrative 34 la sută din buget, la primăria din Sopron 38 la sută, iar la cea din Kecskemét 27 la sută.

Fondurile propagandei iredentiste

Din valoroasa carte „România și revizionismul maghiar” a con-fratului dr. Aurel Gociman, secretar general al Ligii Antirevizioniste din Ardeal, pag. 212 seq.:

„Am văzut mijloacele largi cu cari operează iredenta maghiară atât în străinătate, cât și în Ungaria. Desigur, pentru un asemenea aparat iredentist, care dela Budapesta radiază pe cuprinsul întregului glob, având reprezentanți și organizații mai mult sau mai puțin vaste în toată lumea, se cheltuiesc sume fantastice.

Ungaria face o propagandă prin presă atât de intensă, încât numai Rusia Sovietică o egalează. După o notă informativă pe care a dat-o însăși legațiunea maghiară din Berna, numai în cursul anului 1921 Ungaria a exportat peste 2 milioane de exemplare de imprimate de propagandă, a căror valoare era de 200 milioane de coroane. Ori în 1921 propaganda iredentistă abia începuse.

De sigur, din bugetul Ungariei nici nu se putea finanța întreg aparatul propagandei iredentiste, oricât de mari sacrificii s'au făcut de către guvernul maghiar. De aceea s'au găsit diferite mijloace, fie pe cale legală fie pe cale ilegală, pentru finanțarea societăților patriotice dela Budapesta.

După cum vom vedea, în răstăcirea lor ungurii nu au ales nici un mijloc pentru a putea atinge scopurile lor iredentiste, recurgând adesea la mijloacele cele mai josnice.

Ocupându-ne mai de aproape cu originea fondurilor iredentiste, felul cum sunt ele achiziționate ne va lămurii complet cu privire la fundamentul imoral pe care se bazează această propagandă

„Revizíós pengő”

(Autorul se ocupă în continuare, pe larg, de falsificările de franci francezi și de amestecul ungurilor în afacerea Stavisky apoi arată după cum urmează taxele ce se pun în Ungaria, pentru acoperirea cheltuielilor de propagandă iredentistă:)

Pentru a obține mijloacele necesare propagandei iredentiste, în afară de concursul foarte important al statului, se contează la ajutorul asociațiilor patriotice de tot felul. Chiar cotizațiile cari se plătesc de membrii acestor asociații sunt însă insuficiente, de aceea s'a recurs la așa numitul „revizíós pengő”

Funcționarii de tot felul din Ungaria, fie ei mici sau mari, sunt obligați a contribui, cu câte un pengő (25 lei) pentru propagandă iredentistă. Suma aceasta li se reține din salariu și nimeni nu poate fi scutit de plata ei.

În același timp proprietarii de case sunt obligați a cumpăra o tăbliță cu inscripția: „Nem, nem, soha!” (Nu, nu, nici odată!) pe care trebuie să o afișeze pe frontispiciul casei lor. Călătorii, cari au vizitat Ungaria, au putut vedea aceste table la toate casele, chiar și minoritarii fiind obligați a le plăti și a le ținut de zidul casei.

Este foarte ușor a se face un calcul aproximativ asupra sumelor obținute în felul acesta de „Magyar Nemzeti Szövetség” (Asociația națională maghiară) care a pus în vânzare aceste tăblițe iredentiste.

Prin metodele acestea, asociațiile iredentiste ungurești sunt alimentate în fiecare an cu sute de milioane, cu ajutorul cărora au posibilitatea de a face cea mai vastă propagandă iredentistă în străinătate.

Emblemele iredentiste

În anul 1922 pe lângă „Ligă apărării integrității teritoriului maghiar” s'a înființat un serviciu pentru răspândirea emblemelor acestora, confecționate în formă de medalion. Pe ele se găsește gravată stema Ungariei dinainte de război și cuvintele: „Acesta este pământul, pe cari de atâtea ori a curs sângele părinților noștri” (din poezia „Szózat” de Vörösmarty).

Medalioanele au fost puse în vânzare cu următoarele prețuri: format mare în aur, 1200—1500 coroane; format mic de argint, 120—129, 200 coroane. Agențiile iredentiste maghiare au pus medalioanele în vânzare și în străinătate.

Sfânta consecvență

Ziarele budapestane relatează despre plederile ce se pun în toamna aceasta accesului la universitățile ungurești.

Aceleași ziare publică în 3 Sept. crt. — corespondența din deșine de mai multe coloane dând alarma că se deschid fața ungarilor porțile Universității dela Cluj. Și anume: pentru au căzut prea mulți unguri la examenele de bacalaureat de toamna aceasta.

Un alt corespondent clujean d. Nicolae Krenner, care a „putut acum să scrie la semioficinul „Budapesti Közlöny”, impune și mai departe această consecvență, și spune că au căzut la examenele de bacalaureat toamnă foarte mulți candidați români, — atât de mulți încât pun în primejdie nu numai teatruia ministrului de Instrucție chiar și-a guvernului.

Sic! Vezi „Budapesti Hírlap” din 30 Sept.!

Cât valorează

pentru iredenta maghiară legi de ospitalității

Fostul ministru de externe unguresc Gustav Gratz a dat lui „Uj Magyaraság” (nr. 41) 30 Sept. crt.) un interviu referitor la activitatea delegației maghiare dela comisiunea interparlamentară de la Stambul.

Cităm: „Chestiunea minoritară este figurat de astă dată pe agenda de zi, deoarece parlamentul turcesc, care ne-a surprins, a cerut să se omite, la conferință această chestiune. Gh. Lukács a găsit însă îndoielul, la discuția generală, arate care e și în această chestiune punctul de vedere unguresc.”

Cum se cheamă abuzul acesta?

Reforma electorală din Ungaria și minoritatea maghiară din Ardeal

— Un publicist dela Cluj care vrea democratizarea
Ungariei în interesul revizionismului. —

Sub titlul acesta a apărut în „Magyarság” din 23 Sept. crt. un interesant și îndrăzneț articol dela Cluj, al vestitului Spectator N. Krenner), îndemnând guvernul maghiar să renunțe în interesul revizionismului la proiectul de reformă electorală al lui Tiberiu Eckhardt, cunoscut editorilor noștri din numărul întâi al „Gazetei Antirevizioniste.”

Artorul arată în legătură cu acest proiect reacționar (care exclude dela vot pe cei ajutoari ai șomeri și pe cei ce nu stau pe 6 ani într-o localitate, iar de-a candidare pe partidele cari n-au avut deja 10 reprezentanți în parlament), că și până acum reacționarismul și antidemocratismul celor dela Budapesta a făcut mult rău minorității maghiare în Ardeal, căreia mereu i se arată acest reacționarism în comparație cu egalitarismul din România. „Trebuie să auzim unele ca acestea (spune d. Krenner): că Ungaria e țară feudală de magnați, că nu-i în ea adevărat liberalism și aplicare spre demonstrație, — e destul doar să te referi la actualul sistem electoral, cu bătaia de joc a votării pe față și a obligativității comandărilor numeroase; apoi trebuie să mai auzim că, după arerea for (adecă a noastră, — n. tr.) am adus și în situația de minoritari aceste păcate, pe cari săvârșita democrație românească nu le poate transforma: că punem și-acum pe magnați la fruntea politicii, a literaturii, a economiei, ba chiar și a bisericii; că aproape fiecare luptă a noastră se dă în interesul capitalului feudal, nimicind pe cei din clasa de jos și în special pe țărani. Toate acestea nu sunt numai sofisticări; respingerea aplicării drepturilor minoritare e întâmplă în special pe baza acestor pretexte. Dar și atunci

când am încercat să silim pe conducătorii vieții publice românești să se apropie de Ungaria și de ungurime, pentru că-i inspiră acest lucru interesul comun istoric și dăruirea și îl reclamă din cauza minoritarilor interesul pacificării interne, și atunci n-au omis niciodată să pună între condiții democratizarea Ungariei și a minorității ungurești. Posibilitatea unei aranjări în chip retrograd a dreptului de vot, dă deci apriori un nou temel acestei politici de pretexte.”

Pe auturul dela Cluj nu-l doare însă atât întârzierea acestei apropieri româno-maghiare, cât altceva. O și spune imediat:

„Dar are chestiunea aceasta și-un alt hop. Dacă politica românească are pretexte și prilejuri să dovedească reacționarismul ungurimii, aceasta sporește mereu-mereu fericierea și bucuria conaționalilor lor și a altor minorități că s-au eliberat de sub atotputernicia maghiară, și întârzie la ungurimea de docă paralele (fizfamagyarság) aprobarea împăcării necondiționate și fără critică cu noua situație. De când se vorbește tot mai mult și mai mult despre revizuirea teritorială, și în legătură cu aceasta despre eventualul plebiscit al altor ținuturi, referirea la reacționarismul maghiarilor a devenit o bună unealtă a contrapropagandei. Ei arată, cu efect, că ungurul e din instinct și conștient asupritor și retrograd, în vreme ce românul e împărțitor de dreptate și e aplicat spre progres. În această mișcare pot să încadreze minunat cindătenia actuală și cea ce se anunță a dreptului de vot unguresc.”

„E evident după acestea, că dacă vrea să țină seamă de interesele noastre (cari??? — n. tr.), dacă vrea să rămână consecventă cu politica sa urmată

față de statele succesoare, dacă vrea să întărească posibilitățile viitorului, în acest caz, verosimil (sic! n. tr.), politica maghiară nu poate rămânea în urma vecinilor în privința împărțirii drepturilor. Ni se pare chiar că ar fi mai nimerit să li-o ia înainte.”

Pentru cei cari nu o știu, trebuie să arătăm că d. N. Krenner, fost profesor la Arad și apoi redactor la „Ellenzék” din Cluj, scrie la gazetele budapestane de astă iarnă, de când i-a ridicat justiția clujeană drepturile politice pentru că a făcut prin presă instigație antivalahă.

Să poștească!...

Precum am arătat în numărul al treilea al „Gazetei Antirevizioniste”, fostul prim-ministru Bethlen a făcut apel la organizațiile treditiste din Ungaria, să adune bani pentru salvarea instituțiilor culturale ungurești din statele succesoare, pentru că ar fi — ci-că — condamnate pieirii.

Relativ la această îndrăzneală inițiativă s'a publicat în „Uj Magyar-ság” din 30 Sept. crt. următoarea declarație a d-lui Herceg Ferenc, președintele Ligii Revizioniste:

— „E frumoasă și nobilă ideea ca societatea maghiară să contribuie cu puterile sale materiale la ajutorarea fraților din ținuturile deslupite. Mă tem însă că traducerea ei în fapt va întâmpina piteci grele. Trebuie adecă să avem în vedere sistemul polițienesc și de spionaj care e la modă în statele succesoare, și trebuie să avem în vedere brutalitățile și reaua credință a guvernelor Micei-Ințelegeri, care, dac'ar

Mai pot să piardă și Panonia

În numărul 4 al „Gazetei Antirevizioniste” am reprodus desperatul apel ce-l făcea deunăzi prin „Pesti Hirlap” Hegedüs Lorant, ca să se facă în Ungaria o reformă agrară și să se clutească uriașele latifundii și fidel-comisuri, deoarece a-totputernicia acestora „ni-a mai adus odată pieirea, și nimeni nu poate explica de ce n'am mai putea pleri odată din cauza asta.”

La adaos la avertismentul d-lui Hegedüs, reproducem astăzi următoarele din articolul „Primejii apăsene” al lui Ioan Makka, publicat în „Uj Magyar-ság” din 30 Sept. crt. în legătură cu chestiunea expansiunii austro-germane.

Situația, din nefericire, e

aceasta: că aventurile și expansiunile amenință tocmai cea parte a Ungariei, unde condițiile de proprietate sunt cele mai antisociale, unde cea mai mare parte a pământului e în mâinile latifundiarilor, unde, relativ, sunt cei mai mulți nemaghiari și unde-i cel mai mare pasiv al nașterilor. Nu vrem să vorbim, dar ne este peste puțină să nu ne gândim, că în Ardeal și în Slovacia am pierdut și de-aceia atâtea valori uriașe, pentru că partea însemnată a pământului maghiar de-acolo o constituiau latifundiile și fidel-comisurile, iar pământul îl poți smulge mai repede din mână grofilor (aluzie la expropriere? — n. tr.) decât dintr'a țărânului cu 10 iugăre. În locul unui sistem de proprietate învechit n'ar fi oare mai bine să întărim Panonia economică și etnografică, colonizând și organizând acolo sub forme noi societatea micilor agricultori? În afară de puncte de vedere economice și sociale, noua politică a colonizărilor ar trebui să aibă și planuri de îndepărtare politică națională, dupăcum totașa a făcut fiecare stat, când a făcut politică agrară. Întâiul pas spre democrația agrară trebuie să-l facem în Panonia, pentru că așa pretind nu numai interesul poporului maghiar, situația dată și împrejurările economice și sociale, ci și scopurile politice mai îndepărtate ale dănuirii naționale.”

Lichidarea plăților cu Cehoslovacia

Banca Națională a României aduce la cunoștința celor interesați, că pentru lichidarea plăților prin compensație particulară în Cehoslovacia, băncile prezentatoare sau importatorii români sunt obligați să prezinte odată cu documentele de import și chitanța, prin care să dovedească că s'a plătit contravaloarea mărfurilor importate, pe cursul convenit.

Chitanța trebuie să poarte viza de exactitate și certificare a semnăturilor din partea băncii prezentatoare.

Supra pentru maghiarizarea bisericii ort. din Ungaria

— Istoricul episcopiei avortate a Senteșului. —

Disgrațierea pseudo-episcopului Németh dela Senteș — arătată în foiletonul din numărul trecut al „Gazetei Antirevizioniste” — a lăsat o ne mai pomenită în presa budapestană, care a grăbit să ia în contra ministrului de culte apărarea falsului iadică, iar de altă parte a dat trair oropșiilor credincioși ortodocși dela Senteș să-și arate sfârșit indignarea împotriva teotului lor impostor, pe care atunci vlădica sârbesc dela Buda (ca răspuns spontan comunicatului ministrului în care spusese că ministrul se mulțumește cu dojenirea excoicului, ndcă a-l destitui ar însemna să se pe credincioșii dela Senteș ră îngrijire sufletească) i-a comunicat printr-o circulară, dim-eună cu tovarășul său de im-tură Ruszko dela Budapesta

și cu alți doi al căror nume nu l-am aflat.

Despre ceea ce e demn de reținut din lunga serie de articole și reportaje ce s'au scris în presa budapestană în urma comunicatului dela 15 Iulie crt. al ministrului de culte, vom vorbi în foiletoanele viitoare.

De astă dată ne vom opri la următoarele: la reacțiunea ce-a încercat-o Németh în contra pedepsei ce i-a dat-o ministrul, la acțiunea pornită în contra lui de credincioșii săi dela Senteș, la caterisirea pronunțată de P. S. Sa Zubkovici, și apoi la două lucruri recentisme: la înlocuirea din luna trecută a lui Németh în postul de paroh al Senteșului, și la călătoria ce-o face impostorul acum la patriarhul din Siria, ca să-și aranjeze situația vlădicească.

Pseudo-episcopul cere protecția regentului

„Magyarság” din 21 Iulie crt. a publicat un lung articol de protest în contra comunicatului ministerial prin care a fost disgrațiat Ștefan Németh, și între altele a arătat, că Ștefan Németh, în loc să fi intrat în sanator — pentru că sub acest pretext s'a eschivat de a se năfăliș la desbateră procesului ce i s'a intentat pentru uzurpare de titlu și pentru delapidare de bani bisericești — a umblat pe la autoritățile din Budapesta și apoi pela regent, căruia i-a cerut înalta protecție în contra ministrului.

De notat: după ce la 17 Martie ministrul de culte a declarat nulă alegerea sa de vlădică, Németh s'a dus deasemenea la regent, ca să-i ofere patronajul noul episcop ungurești. Urmarea a fost că adresa din 17 Martie a ministrului a ajuns la subprefectura din Clongrad numai la mijlocul lui Iulie, după ce guvernul a intervenit pentru recu-

noașterea lui Németh pela patriarh și după ce recunoașterea lui a pricinuit proteste atât de furtunoase, încât guvernul a trebuit să se spele pe mâni.

„Magyarság” ne informează în citatul său articol, că Németh a arătat prin petiția sa cătră regentă următoarele:

Art. de lege IX din 1868 dă ortodocșilor „nesârbiși neromâni” dreptul d'a se organiza autonom; totuși ministrul îl pedepsește acum pe Németh pe baza art. de lege XXVII din 1790—91, adecă pe baza statutului de organizare valah și a lui Declaratorium iliricum.

Apol:

Nu e adevărat că sinodul dela Senteș, care i-a ales vlădică, s'a ntrunit fără autorizare. Németh i-a anunțat la minister, secretarul general dr. Toth dela culte.

De altă parte, când poliția a voit să oprească ținerea sinodului, cabinetul regentului i-a autorizat telegrafic.

Spune apoi că n'a fost ascultat și cercetat de nimeni pe ches-

ta sinodului, deci nu poate fi pedepsit fără ascultare prealabilă.

Caterisirea pseudo-episcopului și-a comparșilor săi

Într-o altă pledoarie, dela 17 Iulie crt., a lui „Magyarság”, se amintește despre o circulară cu no. presd. 131/1934, a P. S. Sale Episcopului Dr. Gh. Zubkovics dela Buda, prin care se pronunță caterisirea lui Németh și a altor trei înși, oprindu-i dela orice funcțiuni bisericești, spirituale sau administrative, în Ungaria și în toată lumea. „Că de ce i-a excomunicat — spune ziarul „Magyarság” — circulara nu o amintește; dar o știe orișicare că pentru aceea, pentru că au introdus limba maghiară în comunitățile bisericești.”

Protestul celor din Senteș în contra falsului episcop.

Semioficiosul guvernului, „Budapesti Hirlap”, a publicat la 20 Iulie crt. o informație, în care

Știri ungurești despre românii din Ungaria

„Pesti Hirlap” din 5 XII 1933 anunță încetarea din viață, la Nagy Csömöte, a fostului dascăl din Olaszka Geza Ilás.

Olaszka — nu ni se spune care dintre cele multe: cea din părțile Agriel, din Ungaria de azi, sau una dintre cele din Slovacia, revenite după pacea de la Trianon la numele Valaska — este sat de origine românească, botezat după numele de Valah. E una dintre multele dovezi ale prezenței noastre în părțile îndepărtate ale Ungariei de azi și ale Slovaciei.

Numele Ilás este de asemenea românesc. Se pare însă că cel ce-l purta era atât de mult ungurizat, încât la 1919 s'a repatriat în țara regentului Horthy.

Din „Magyarság” dela 28 XI. 1933:

La congresul din 7 X. 1933 al organizației Actio Catholica va ține o conferință președintele de curte de apel Muntiyán István.

În „Pesti Hirlap” dela 13 XII. 1933 figurează un profesor universitar la Budapesta cu numele Dr. Doros Gábor.

Din „Pesti Hirlap” dela 22 IV. 1933:

Regentul a decorat cu clasa a doua a Crucii pentru merite pe prim-consilierul Gergely Todor, director general la Prima Soc. Maghiară de asigurări generale, și a dat titlul de prim-consilier ministerial directorului executiv al aceleiași societăți, lui Balabán Imre.

Din „Pesti Hirlap” dela 11 VI. 1933: La Dobrișin s'a ținut sub președinția lui Mihai Borcsa de Cluj congresul presei maghiare din provincie.

Din programul unui alt congres al presei provinciale mi-am notat numele redactorului dela Seghedin Opre Ianos.

În „Budapesti Hirlap” dela 30 VIII. 1933 e vorba de un Serbán Iván, președinte al comerțului extern la Budapesta.

În „Pesti Hirlap” din 14 XI. 1933 figurează ca secretar al asociației profesorilor dela școlile

civile din Budapesta Mihai Lupes.

În mai multe ziare budapestane din anul acesta am întâlnit numele lui Rád Iés, judecător la tribunalul din Budapesta, iar într-o gazetă din anul trecut următoarele numiri de profesori la universitatea din Budapesta: dr. Campián Aladár, numit asistent la catedra „căilor respiratorii superioare”, și dr. German Tibor, numit asistent la catedra de diagnosticul la otorinolaringologie.

Din „Magyarság” dela 15 VI. 1933:

Arhivarul primăriei Budapesta, Iustin Budó, secretar general al Asociației naționale a funcționarilor municipali, a fost sărbătorit cu prilejul jubileului de 25 ani de slujbă.

Despre purtările iredentiste ale acestui român renegat vom mai vorbi cu alt prilej.

Din „Pesti Hirlap” dela 10 VIII. 1934:

La serata săculească dela 29 Sept. crt. se va produce între alți diletanți repatriatul Dominic Sala. (Sezătoarea aceasta, după cum arătăm în altă parte, s'a amânat pentru luna Noembrie.)

Știrile de mai sus, dupăcum le-am s'a înțeles, se referă toate la români de-aceia cari nu mai vreau să știe de originea lor românească.

Să dăm acum și câteva referitoare la românii adevărați:

„Uj Nemzedék” din 19. XI. 1932 a publicat sub titlul: „A mers pe jos două zile, ca să se poată înfățișa la justiție”, următoarea știre:

„Dumitru Argyelan, țaran român din Ceaba a jurat pe unguri la cârciumă, în timpul unei discuții, și a strigat: „Trăiască România Mare.” Denunțat, Argyelan a fost dat în judecată pentru lăse-națune. Desbaterile au fost fixate de tribunalul de Seghedin pentru săptămâna aceasta. Deoarece Argyelan n'avea bani, s'a hotărât să meargă la

Seghedin pe jos. A plecat deci din Ceaba cu două zile înainte și după o peregrinare de două zile a ajuns la desbateri tocmai la timp. În fața justiției s'a apărut spunând c'a fost beat mort și nu-și aduce aminte ce a vorbit. Tribunalul l-a găsit vinovat de lăse-națune, dar deoarece a fost într'adevăr beat când a comis crima, la condamnat numai la 8 zile închisoare.”

Din „Magyarság” dela 14 VII 1934:

Duminică s'a ales preot românesc la Giula în locul lui Toma Ungurean, care a trecut la parohia românească din Budapesta, candidatul Gheorghe Negru, fiu de slujbaş dela pretura din Giula.

„Magyarság” se vâlcărește că românii își pot alege preot pe cine vor, iar ungurii ortodocși nu (aluzie la chestia cu Senteșul, de care ne ocupăm în foileton).

Dintr-o gazetă budapestană din Febr. crt.: Adunarea parohială românească din Budapesta și-a ales președinte pe d. G. Orz, fost vicecăpitan de poliție, secretar general pe profesorul G. Alexics, iar paroh pe păr. Toma Ungureanu.

„Pesti Hirlap” din 14 XII 1932 a anunțat sinuciderea la Budapesta a croitoresei Nelly Muresián, fiica funcționarului particular Iosif Muresián, care deasemenea s'a sinucis cu câteva zile înainte din pricina șomajului.

Din „Magyarság” dela 10 VII 1934:

La Pocel (sat românesc) s'a ținut o adunare de protestare în contra declarațiilor roștite la Cluj și București de d. Barthou, ministrul de externe al Franței.

Dintr'un alt ziar:

La 17 Sept. 1933 s'a ținut la Chitihaz o adunare a subsecției Asociației muncii, sfârșindu-se steagul acestora în prezența ministrului de Interne Keresztes-Fischer.

7 X. 1929. Comitetul parohial acuză de greșeli în administrarea averii parohiei pe conducătorul delegației care s'a prezentat la prefect ca să ceară înlocuirea lui Nemeth, și care a fost înainte de venirea lui Nemeth în Senteș episcop.

La acestea s'a răspuns de către doi credincioși din Senteș, prin „Magyarság” dela 7 Aug. crt. Unul arată că delapidarea fostului episcop a fost în realitate o greșeală de contabilizare: a trecut la încasări o sumă care trebuia trecută la ieșite. Parohia n'a avut deci nicio pierdere depe urma acestei greșeli. Totuși pretextul a fost bun ca să se dizolve comitetul parohial și să se aducă în fruntea parohiei Ștefan Nemeth, fostul preot catolic.

Așa s'a început deci la Senteș acțiunea de maghiarizare a bisericii. Prin exploatarea unui pretext. Isprava, precum se vede din „Magyarság” dela 29 Iulie, este a prefectului de Csongrad. Ministerul s'ar fi desinteresat. Dar Urmanczy Nándor a arătat

Jubileul contelui Bethlen.

Ziarele budapestane au adus săptămâna trecută știrea, din Targu-Murăș, că un conte Teleky a pus o tablă comemorativă pe castelul său din Săcuime în care s'a născut acum 60 de ani (la 8 Oct.) contele Ștefan Bethlen, fostul prim-ministru al Ungariei.

Iar acum semioficiosul guvernului maghiar, „Budapesti Hirlap”, ne vestește printr-o recenzie de aproape o pagină, (n-rul din 30 Sept), că revista „Magyar Szemle” a fostului prim-ministru și-a închinat numărul de pe Octombrie jubileului contelui Bethlen, având grijă să încadreze cât mai simbolic și cât mai iredentist personalitatea sărbătoritului în chestiunea ardeleană, trecută, prezentă și... viitoare.

Numărul jubilar al revistei a fost îngrijit de istoricul Iuliu Székfi. Colaborează următorii: Raymond Rapacs publică un articol despre fizionomia vegetală a Ardealului. Dr. Iosif se ocupă de Ardealul medieval, combătând pe acei cari l-au declarat cu viață independentă și pe acei cari l-au scotit simplă anexă a Ungariei, fără nicio particularitate. Istoricul Al. Eckhardt scrie despre constituționalismul Ardealului. Tamás Lajos înfățișează „fizionomia nouă și veche a istoriografiei românești”. Carol Visky vrea să dovedească identitatea săcuilor cu ungurii, și atribuie moliciunea lor faptului că au avut să „culturalizeze” pe „veneticii” ce s'au strecurat în Ardeal de peste Carpați. Iuliu Farkas vrea să dovedească identitatea, facă dela 1846, a literaturii ardelenice și a celei din Ungaria. Tiberiu Gerevich scrie despre arta ardeleană, iar Șt. Genthon despre arta ortodoxă...

În cadrul acesta sunt intercalate câteva studii despre personalitatea contelui Bethlen. Gratz Gustav, fostul ministru de externe scrie despre politica externă a sărbătoritului. Szász Zsombor descrie iredentismul contelui în raport cu chestiunea ungurilor din Ardeal. Steier Lajos se ocupă de politica minoritară a contelui Bethlen, și anume la special de cea slovacă, înțelegând prin această politică minoritară nu politica lui față de minoritățile din Ungaria hortistă,

ci pe cea față de minoritățile viitoare ale Ungariei. Sicel „ardelenismul” fostului prim-ministru se ocupă episcopul I. vasz, istoricul Székfi și Dr. Iuliu Keresztury.

De încheiere a acestui zărlări, trimitem pe cititorii vastul studiu ce l-a închinat anticipație contelui Bethlen la rea publicație clujeană „Revista de Transilvania”, în numărul său întâi, sub semnătura prof. univ. Silviu Dragomir. Cum când Ungaria s'arbatore pe cel care a dat deunăzi a munda să se agite ca nicio chestiune minorităților maghiari din Ardeal, studiul d-lui S. Dragomir e o lectură mai venită ca oricând.

Bibliografie

In memoria organizatorului școlilor românești Eparhia Aradului

După vasta și atât de documentată biografia a lui Gheorghe Popa, publicată astăzi la Cluj, Clujhandu, a apărut acum la Arad o nouă lucrare despre rezele organizator dela sfârșitul secolului trecut al școlilor coloniale din Eparhia Aradului scrisă de d. Teodor Mariș, profesor la școala normală din Arad.

Prețioasa lucrare a d-lui Mariș se întitulează: „Un pedagog organizator: dr. Gheorghe Popa și are următoarele capitole: pedagogia lui G. Popa; dr. G. Popa organizator al învățământului parohial; dr. G. Popa autor de manuale didactice; valoarea de activitate a pedagogiei lui dr. Popa.

O schiță biografică de dr. Clujhandu precede interesantul studiu al operei pedagogice a celui de care se leagă întreaga istoria mai nouă a școalelor profesionale românești depe granițele arădane.

Citiți și răspândiți!

„Gazeta Antirevizionistă”

arată că o delegație de credincioși ai bisericii din Senteș s'a prezentat prefectului dr. Bela Farkas, și l-a predat un memoriu, ca să-l înalțeze ministerului. Prin memoriu ortodocșii își exprimă mulțumita și recunoștința față de ministerul de culte, pentru că a pus ordine pe frontul bisericesc ortodox, și totodată roagă prin prefect ministerul cultelor să examineze socotelile bisericii ortodoxe din Senteș, iar în interesul pacificării parohiei să facă posibil să se numească în locul lui Ștefan Németh un alt preot în fruntea bisericii.

Relativ la aceasta s'a publicat în „Magyarság” dela 29 Iulie crt. un articol, în care se spune că comitetul parohial dela Senteș — adică oamenii lui Nemeth — a ținut la 20 Iulie o ședință, și a redactat un memoriu drept răspuns la memoriul predat de delegația credincioșilor prefectului. În acest contramemoriu se spune, că prin adresa dela 7 Oct. 1929 a ministerului de culte

cătră prefectura de Clongrad (referitoare la numirea lui Nemeth ca preot la Senteș, făcută de prefectură la intervenția faimosului iredentist Urmanczy Nándor) ministerul de culte a declarat că „aprobarea bisericească superioară, recte chestiunea jurisdicției episcopale, e o chestiune internă a individului ales (de preot) și a comunității bisericești, care stă cu totul în afară de sfera interesului ministerului”. Pe această bază — spune contramemoriul — Nemeth a făcut ce-a știut ca să se facă episcop, și patriarhul de Antiohia l-a recunoscut.

Se răspunde apoi la chestiunea cu verificarea socotelilor, arătându-se că delapidarea lui Nemeth constă dintr'un avans de 957 pengő ce l-a dat asupra salariului comitetului parohial (aceiași care semnează acum contramemoriul), ca să poată călători la Ierusalim.

Încheierea contramemoriului e tot atât de interesantă ca citatul din adresa ministerială dela

7 X. 1929. Comitetul parohial acuză de greșeli în administrarea averii parohiei pe conducătorul delegației care s'a prezentat la prefect ca să ceară înlocuirea lui Nemeth, și care a fost înainte de venirea lui Németh în Senteș episcop.

La acestea s'a răspuns de către doi credincioși din Senteș, prin „Magyarság” dela 7 Aug. crt. Unul arată că delapidarea fostului episcop a fost în realitate o greșeală de contabilizare: a trecut la încasări o sumă care trebuia trecută la ieșite. Parohia n'a avut deci nicio pierdere depe urma acestei greșeli. Totuși pretextul a fost bun ca să se dizolve comitetul parohial și să se aducă în fruntea parohiei Ștefan Németh, fostul preot catolic.

Așa s'a început deci la Senteș acțiunea de maghiarizare a bisericii. Prin exploatarea unui pretext. Isprava, precum se vede din „Magyarság” dela 29 Iulie, este a prefectului de Csongrad. Ministerul s'ar fi desinteresat. Dar Urmanczy Nándor a arătat

prin articolul său din „Pesti Hirlap” dela începutul lui Sept. crt., prin care propunea proiectul de lege pentru reorganizarea bisericii ortodoxe din Ungaria de care ne-am ocupat în pagina l-a a numărului 2 al „Gazetei Antirevizioniste”, că numirea lui Németh s'a făcut în urma intervenției sale la minister și la prefectura de Clongrad, și s'a făcut expres cu scop „național”!

Din al doilea răspuns dat prin „Magyarság” dela 7 August crt. comitetului parohial, se cuvine să reținem: că Németh și-a început isprăvile la Senteș excomunicând din biserică pe 5—10 ani 25 de familii.

Înlocuirea lui Németh.

Dela disgrăjirea lui Németh au trecut două luni și jumătate. Procesul lui pentru uzurpare de titlu și pentru delapidare se amânase pe timp de două luni, dar termenul a trecut și procesul nu s'a mai reluat.

Aflăm în schimb, dintr-o corespondență din Senteș a lui

„Magyarság” dela 22 Sept. Senteș că s'a întâmplat în vremea urmărilor un lucru memorabil: vernal a hotărât, anume, că va încheia tratativele ce sunt curs pentru separarea bisericii ortodoxe maghiare de cea bească și românească, biserica maghiară să continue a fi în cele spirituale și dogmatice de episcopioa sârbească de Buda.

Pe această bază, episcopul sârbească dela Buda a hotărât unăzi înlocuirea lui Németh la parohia din Senteș cu păr. dr. Ladislau Wiener din L. mezővásárhely, ca administrator delegat. Wiener s'a și prezentat autorităților din Senteș ca d. recunoască.

Ce caută Ștefan Németh la patriarhul din Ierusalim.

Correspondența adineauri trimite a lui „Magyarság” titlu cheie astfel: „După știrile noastre cele nouă, Ștefan Németh se află alături în Siria, la un par. Senteș ortodox, dela care speră a lua reza din punct de vedere bească a chestiunii sfințirii ref. într-un episcop”. Aud?!

Intâmplările săptămânii

Noua compoziție a guvernului

În urma demisiei telegrafice a lui ministru de externe Nicolae Titulescu, întâmplată la 28 Sept., prim-ministru G. Tătărescu a prezentat Suveranului demisia înregulului guvern, și fiind însărcinat cu alcătuirea noului minister, a format la începutul săptămânii după cum urmează:

Gh. Tătărescu, președinte consiliului, ministru al armamentului și ministru ad-interim la externe.

Manolescu-Strunge, ministru de comerț și industrie.
I. Inoulet, ministru de interne.

Victor Antonescu, ministru de justiție.

Victor Slăvescu, ministru de finanțe.

Gen. Paul Angelescu, ministru al apărării naționale.

V. Sasu, ministru al agriculturii și domeniilor.

R. Franasovici, ministru comunicațiilor.

Al. Lapadatu, ministrul culturii.

Dr. C. Angelescu, ministru al instrucțiunii.

Dr. I. Costinescu, ministru al sănătății.

I. Nistor, ministru al muncii.

Victor Iamandi și Valer Pop, miniștri fără portofoliu pe lângă președinția consiliului, întâiul pentru presă și propagandă (fotoliul regretatului Al. Mavrodii), iar d. dr. Valer Pop pentru chestiunile minoritare și ardelen.

S'au mai numit în afară de foștii subsecretari de stat următorii subsecretari noi:

Eugen Titeanu, la interne (în locul d-lui Iamandi).

Valer Roman, la muncă.

Leon, la industrie.

Cancioov, la domenii.

Lipsește deci din noul guvern d-nii: N. Titulescu, C. Xen și d. subsecretar de stat dela externe Savel Rădulescu.

Ofertele telegrafice făcute d-lui Titulescu ca să primească și pe mai departe conducerea ministerului de externe, au rămas până acum fără rezultat. După ultimele știri, d. Titulescu e așteptat pe ziua de 8 Oct. să sosească în țară.

Bieții români din Cenadul-Unguresc

Am arătat în articolul prim din numărul al 3-lea al «Gazetei Antirevizioniste» mârșăvia la care s'au dat la 16 Sept. crt. autoritățile ungurești, adunând pe românii și pe sârbi din Cenadul-Unguresc și din alte comune depe frontiera arădană, ca să manifesteze în fața prefectului de județ și a canibalului Urmanczy Nándor pentru Ungaria-Mare, și să declare că nu-i nicăieri pe lume trai minoritar mai ideal decât cel din Ungaria hortistă.

Semioficiosul guvernului maghiar «Budapesti Hirlop» ne informează în «Revista Presei» din numărul său dela 24 Sept., că a apărut în «Pesti Hirlop» un articol al lui Urmanczy despre această silnică demonstrație.

Cităm: «Pesti Hirlop»: «În articolul de fond, Urmanczy Nándor comentează declarația de credință a populației românești din Cenadul-Unguresc depe graniță, cari trec adeseori în ținutul ocupat și văd cu ochii lor cum tratează «ocupanții» pe unguri. Curaioasa declarație nu demonstrează numai alipirea la pământul unguresc, ci e și o protestare în contra neumaniei prigoniri de dincolo de graniță».

Așa rezumă semioficiosul guvernului, însușindu-și calificativul de ținut «ocupat» ce-l dau Ardealului oficinile iredentiste.

Regretăm că nu ni-a căzut în mână articolul lui Urmanczy. Am fi putut prezenta cititorilor o mostră rarismă de mârșăvie iredentistă.

Informațiuni

Abonamentele la

„Gazeta Antirevizionistă”:

Pe un an — — — 160 lei.
Pe șase luni — — — 90 lei.
Pentru autorități, instituțiuni, întreprinderi 600 lei.

Correspondența din Ardeal al ziarului «Uj Magyar-ság», Péchy János, relatează în numărul din 23 Sept. crt. al numitei gazete despre o nouă mișcare ungurească ce s'a pornit din ținutul Huedinului, ținând să realizeze o legătură strânsă, întâi de toate economică, între intelectualii unguri și între țărani conștienți din Ardeal.

Ne informează că s'a ținut deunăzi la casa preotului Bibo din Căpuș-Mic o adunare a studenților și elevilor de liceu unguri din ținutul z's al Călatei, sub conducerea publicistului și artistului Carol Koos, și a lui Ioan Tulogdy, a lui Emanuel Brüll, Desideriu Laszlo și Francisc Albrecht, și au făcut un manifest, prin care îndeamnă să se pună bazele unei cooperări sătești, menită să monopolizeze aprovizionarea cu alimente și cu de toate cele a orașelor din Ardeal, cari «sunt ungurești în proporția de 60, ba chiar 80 la sută».

Desvelirea bustului Suveranului la Fibiș

Comuna bănățeană Fibiș a avut Duminică o nouă zi de mare sărbătoare, după aceea din luna trecută când a onorat-o cu vizita Sa M. Sa Regele.

În semn de recunoștință pentru grija ce li-a purtat-o Suveranul, trimițându-le peste vară o echipă de studenți dela Fundația Regală ca să cerceteze sub toate raporturile acest sat bănățean, și apoi pentru cinstea ce li-a făcut-o vizitându-i la sfârșitul lucrărilor monografice ale echipei studențești, locuitorii din Fibiș au rugat pe d. prefect al județului Timiș, dr. Dim. Nistor, să le stea în ajutor ca să ridice în mijlocul satului un bust M. Sale, și fiindu-le ascultată cererea cu multă sollicitudine, Duminică s'a desvelit bustul Suveranului, în prezența P. S. Sale Episcopului dr. Grigorie Comșa, a d-lui prefect dr. Nistor, a d-lui dr. Sabin Manuilă, directorul Institutului național de demografie și recensământ, a reprezentanților Institutului Social Bănat-Crișana în frunte cu d. dr. Groșoreanu a delegaților secției arădane a aceluiași institut, în frunte cu d. dr. C. Radu, a reprezentanților autorităților și a unui mare număr de locuitori din toate satele învecinate.

Au luat cuvântul d. prefect dr. Nistor, D. inspector școlar Ludovic Ciobanu, d. insp. sanitar dr. Butean, primarul comunei d. Vasile Munteanu, și d. dr. Sabin Manuilă, conducătorul echipei de monografiști a Fundației Regale.

Cuvântarea P. S. Sale Episcopului Grigorie

P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului a rostit următoarele: Grădește monumentul acesta Fraților Văzându-l auzim glasul iubitelui nostru Rege dela suirea pe tron: «Eu am crescut în mijlocul vostru, hrana mea sufletătească a fost hrana sufletului vostru, durerile voastre au fost durerile Mele». Auzim aceste cuvinte și din mil de piepturi trebuie să strigăm azi: Trăiască Majestatea Sa Iubitelui nostru Rege Carol al II-lea! Din mil de piepturi și toată suflarea românească trebuie să strige, văzând zi de zi cum se realizează în țara noastră dragostea de popor a Majestății Sale.

Strigați: Trăiască Regele, că de patru ani necontenit se ostenește pentru ridicarea țării și a poporului. Trăiască Regele cel Bun, care iartă pe cei ce greșesc! Trăiască Regele cel Milostiv, care ajută pe săracii și oropsiții soartei. Trăiască Regele credinței care împreună cu înaltele căpetenii bisericești a sfârșit biserică.

Trăiască Regele culturii pentru popor și intelectualii Trăiască Regele tineretului care la Sarmisegetuza în 3 Sept. 1934 a spus:

„Venind aici azi, și văzând avântul manifestat de tineretul acesta universitar, alături de opera constructivă, pe care am avut prilejul s'o constat zilele trecute la echipele studențești de propagandă ale Fundațiilor Regale, Mi se umple sufletul de bucurie

și de încredere deplină în viitor. Căci rolul studentimii românești este un rol de construcție, un rol de întărire națională, întărire care trebuie făcută nu prin vorbe, ci prin muncă de fiecare clipă prin muncă conștientă prin muncă constructivă.

Sarmisegetuza și Fibiș sunt pentru mine două puncte cardinale în această operă».

Trăiască Regele, care la Mărășești, când s'a desvelit la 20 Sept. crt. «Monumentul Biruinței» a spus între altele:

„Cum Mărășești este bătălia avântului, bătălia care va trebui să fie idealul nostru viitor, Mărășești este bătălia credinței, a jertfei și a strajei, bătălia întregului trecut al neamului nostru.

Spada, care se ridică falnic spre cer, să fie semn tuturor acelor cari răvnesc asupra pământului românesc, această spadă va cădea fulgerător, afirmând încă odată țara și dreptul nostru».

Nenumărate mame și orfani necăjiți privi-vor spre acest monument; țărani, dascăli, preoți, ostași, slujbași ai țării privi-vor cu dragoste acest monument și aduce-și-vor aminte de recunoștință de fața d-lui prefect al județului Dr. Dimitrie Nistor, că a bluevolt a lua inițiativa să se ridice acest monument aici, că semn de recunoștință că M. Sa Regele tocmai pe bătălia locuitorilor ai comunei Fibiș l-a cinstit cu pre înalta Sa vizită în 7 Sept. 1934.

Mal ales locuitorii comunei Fibiș datorită sunt a fi recunoscători M. Sale, pentru întreaga dragoste cu care le-a trimis o echipă de tineri cari să cerceteze starea poporului. Veți avea aici prin înălțarea M. Sale Regelui mai multe instituțiuni menite a înălța viața voastră. Înălțați-vă deci și voi și ziceți: Trăiască Regele!

Precum alerul transformat prin lumina soarelui pare nu numai luminat, ci adevărată lumină, luminați-vă și voi și ziceți: Trăiască Regele!

Precum în câmpul înflorit nu știm care este floarea cea mai mândră și ochiul nu știe spre care să privească mai cu demnitate, așa și voi privind spre monumentul acesta să vă aduceți aminte că înaltele însușiri sufletești ale M. Sale sunt cari de cari mai frumoase și vă fac să ziceți: Trăiască Regele!

Zice Măntuitorul: Dați Cezarului ce sunt ale Cezarului (Luca 20 v. 25).

Zice Sf. Pavel: Să facem rugăciuni pentru rege și pentru cei ce sunt în direcții (I. Tim. 2 v. 1-2).

Zice Sf. apostol Petru: „De Dumnezeu vă temeți, pe regele cinstiți!”

Cuvântul dumnezeesc împliniți voi, cinstind pe Iubitelui nostru Rege și împlinind dorințele Lui și ale Țării.

Creșteți dar prunci buni și mulți!

Grijiți de sănătatea voastră! Iubiți scumpa noastră țară! Iubiți pe prea înălțatul nostru Rege.

Monumentul acesta vă zice: Fiți credincioși!

Jertfiți pentru țară!

Lăsați luxul păgubitor!

Fiți străjeri voioși ai țării. Și dacă vrămașii noștri ar îndrăzni cândva să se atingă de pământul sfânt al României, noi cu toții știm care ne este datoria.

Serbările religioase dela Lugoj

M. S. Regele la congresul AGRU-lui

Asociația Generală a Românilor Uniți are astăzi o mare sărbătoare. Își ține la Lugoj congresul general anual, în prezența M. S. Regelui, care a ținut să fie de față la măreața manifestație religioasă a AGRU-lui și la încheierea noii zugrăviri a catedralei.

Programul serbărilor e următorul:

Sâmbătă dimineața, la orele 8, liturghie. Predică dr. canonic Brânzeu.

La 9 și jum. congres în sala teatrală.

La 1 masă comună.

La 2 primirea arhierilor și gard.

La 4.30 congres. Se pun la această ședință bazele Uniunii societăților mariane.

La 7 vecernie, cu predică S. Sale vicarul Tit Mălai.

La 9 serată artistică a societății „Lyra”.

Duminică: La 6 1/2 dimineața liturghie sub cerul liber, în trei locuri.

La 9 liturghia solemnă, oficiată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul dr. Frențiu și de S. Lor Episcopii dr. Ilie Hossu și dr. Al. Rusu.

La 9 primirea M. S. Regelui la gară, de către P. Sa Episcopul Niculescu, ministru dr. Valer Pop, președintele AGRU-lui, d. prefect al județului V. Cușiu și d. primar Birescu.

Suveranul va merge de-a dreptul la biserică, apoi după liturghie va participa la procesiunea euharistică, iar după aceea la liturghia dela biserică ortodoxă.

La 1 banchet în onoarea Suveranului.

La 4 concurs de coruri, în prezența M. S. Regelui.

La 6 ședință festivă a congresului AGRU-lui, prezidată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul dr. Frențiu.

La ora 9 concertul corurilor Firu, Filarmonica și al celor religioase din Oradea, Cluj, etc.

Publicațiune

Se aduce la cunoștința celor interesați, că Primăria Municipiului Arad,

în ziua de 18 Octomvrie 1934, ora 11 a. m.,

va ține în biroul Serviciului economic camera Nr. 59, licitațiune publică orală pentru vânzarea gunolului provenit dela vitele dope pășunea loja.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu prevederile legii contabilității publice.

Cătețul de sarcini se poate vedea în camera Nr. 59 a primăriei, în fiecare zi între orele de serviciu.

Arad, la 3 Octomvrie 1934

Primăria Municipiului Arad Nr. 25. 501/1934.

O statistică prețioasă:

a participărilor din statele succesoare la demonstrațiile dela Budapesta

Așa-zisa săptămână națională a muncii, care e în toi acum la Budapesta, ne-a făcut să vorbim în numărul trecut al „Gazetei Antirevizioniste” despre participările maghiare dela noi la exhibițiile iredentiste dela Budapesta, în legătură cu „filereșul” ce l-a organizat pentru această săptămână „a muncii” un ziar maghiar din Timișoara, „Temesvári Hírlap”.

Precum am arătat în semnarea acestui „filéres” timișorean, trimis cu reducere românească de cale ferată la demonstrațiile ce se organizează acum pentru comemorarea unui deceniu și jumătate de domnie a regentului Horthy și la manifestările foștilor luptători, agenții de aici ai iredentiei ungurești nu scapă o singură „săptămână” de-acest fel, să nu trimită la Budapesta trenuri speciale, iar autoritățile noastre se grăbesc întotdeauna să le dea reducere de transport și pașaport colectiv. Se întâmplă aceasta regulat: la comemorările din fiecare vară ale Sfântului Ștefan, întâiul rege al ungarilor, la expozițiile și la celelalte pre-texte ce se organizează în ve-

derea sărbătorii dela 15 Martie a șovinismului unguresc, la demonstrațiile din fiecare Octombrie ale foștilor combatanți, ș. a. m. d. Nu s'a putut scăpa deci nici acum ocazia, mai ales că-i vorba de un fapt ce nu se repetă în fiecare an: de jubileul regentului. „Temesvári Hírlap” a trebuit să-și arate grațitudinea pentru că-i tolerat în România și-i îmbuibat cu fel de fel de favoruri românești, trimițând pe bănașeni să-și prezinte omagiile regentului Ungariei, iar pe foștii luptători să răspundă la ordinul de concentrare lansat de comandantul cu nume tâlhăresc al foștilor combatanți maghiari, generalul Takács-Tolvay.

Rolul ținuturilor deslipite în circulația străinilor la Budapesta

Le amintim cele de mai sus, în legătură cu statistica ce a publicat-o sub titlul acesta la 23 Sept. crt. ziarul „Magyarság”, a vizitatorilor ce-i dau Budapestei ținuturile deslipite: Ardealul, Slovacia, Burgenlandul, Voivodina, Croația.

Ziarul budapestan e foarte îngrijorat că numărul acestor vizitatori a început să dea 'napoi. Astfel ne arată, că cu șase ani în urmă, la 1928, vizitatorii din ținuturile deslipite ai exhibițiilor dela Budapesta au fost 37.000. Adecă mai bine de a treia parte din totalul oaspeților aceluși an, iar de-atunci cifra lor a scăzut precum urmează: la 1932 au fost 30.347 (mai puțini cu ceva decât o treime a totalului oaspeților); în anul trecut au fost 31.067, adecă 30%. (În acest an procentul vizitatorilor din alte părți a crescut dela 65% la 70%).

Din ținuturile alipite la România au vizitat la 1928 Budapesta 16.228, iar în anul trecut 10.445.

Scăderea procentului vizitatorilor din ținuturile alipite la statele succesoare a fost numai de 16 la sută, din pricină că aproape în măsura în care a scăzut procentul oaspeților din România și Iugoslavia, a crescut al celor din Cehoslovacia. La 1928 vizitaseră Budapesta 14.197 inși din Slovacia, în anul 1932 numărul lor s'a ridicat la 14.972, iar în anul trecut la 17.459.

cele pentru copii. Indemnizația pentru soție e de 6 pengő, în loc de 13.60.

Pensiile s'au redus deasemenea cu 10-32%. S'au redus cu 10 la sută pensiile celor pensionați înainte de 1925, adecă li s'a suprimat sporul ce trebuia să-l capete la 1927. Pensiile celor pensionați între 1. VII. 1925 și 1. XI. 1927 s'au redus cu 15-30%, iar ale celor pensionați după 1927 cu 21-32%. D. e., pensionarul care și-a regulat drepturile la pensie după 1927 și primea 200 de pengő, primește azi numai 123 pengő. Indemnizațiile de chirie ale pensionarilor s'au redus pe toată linia cu 30 la sută.

„Magyarság” încheie arătând că odată cu aceste curbe, s'au suprimat și scutirile de taxă școlară.

Pentru că să se înțeleagă cele arătate mai sus, cititorul să se gândească la clasele de salarizare ale Consiliului Dirigat, moștenite dela unguri și conservate în Ardeal, la primăriile urbane, până de curând.

De asemenea să aibă în vedere în afară de cursul monedei ungurești (astăzi circa 26 lei), scumpetea traiului în Ungaria, ceea ce face ca o leafă de 100 de pengő să nu fie egală cu una de 2600 de lei dela noi, ci cu una de 1200—1500 lei.

Duminecă urma să fie la Budapesta o așa zisă serată saculască, a vechilor absolvenți ai liceelor din Cluj, Alud și Sfântu-Gheorghe. A fost amânată pentru luna Noembrie.

Curbele lefurilor și pensiilor în Ungaria

Ziarul „Magyarság”, care duce de când s'a scăpat de Eckhardt și de Milotay o dărză campanie în favoarea funcționarilor publici, publică în numărul său din 30 Sept. crt. o dare de seamă despre curbele ce li s'au aplicat salariilor în cei trei ani din urmă, și arată următoarele:

Înainte de 1 Oct. 1931 scăderile din lefuri se făceau linear, adecă se aplica tuturor categoriilor același procent.

Acum trei ani s'au redus lefurile ministeriale și ale slujbașilor din clasa a treia cu 15%, ale slujbașilor din clasele 4-6 cu 12%, ale celor din clasele 7-11 și ale tuturor diurniștilor cu 10%. Lefurile diurniștilor s'au redus în acest chip dela 93 la 83.50 pengő. Pensiile s'au redus în aceeași proporție, scutindu-se cele sub 100 de pengő.

De atunci s'au mai făcut trei curbe. Ultima a fost decretată cu începere dela 1 Martie 1933. Prin această a patra curbă lefurile sub 100 de pengő s'au redus cu 10% la sută, cele peste 100 de pengő cu 12-32%. După clase, reducerile au fost următoarele: la clasele I-III 32%, la clasa IV 27%, la clasa V 25%, la clasa VI 24%, la clasa VII 22%, la clasa VIII 20%, la clasa IX 19%, la clasa X-XI 17% iar lefurile în afară de clase s'au redus cu 12-15%. Leafa de 650 pengő din clasa V-a s'a redus astfel prin cele patru curbe la 487; leafa de 555 pengő din clasa a VI-a s'a redus la 421 pengő; leafa de 400 pengő din clasa a VII-a s'a redus

la 312; leafa de 290 pengő din clasa a VIII-a s'a redus la 232 pengő; leafa de 200 pengő din clasa IX-a s'a redus la 162 pengő cea de 170 pengő din clasa a X-a la 141, iar cea de 144 pengő din clasa a XI-a la 119.50 pengő. Practicanții titrați primesc în loc 134 pengő 113 pengő; practicanții cu bacalaureat 100 pengő în loc de 115. Leafa începătoare a magistraților s'a redus dela 387 pengő la 301 pengő, iar a celor dela Máv. dela 164 la 135 pengő. Leafa slujbașilor de cale ferată din clasa a VII-a s'a redus dela 270 la 218. Leafa subșefilor de birou s'a redus dela 124 pengő la 105 pengő. Leafa începătoare a personalului de specialitate dela poșta s'a redus dela 91 pengő la 81 pengő și 50 fileri. Leafa manipulanților s'a redus dela 100 la 90 de pengő. Leafa de 132 pengő a personalului din clasa a XI-a dela armată, jandarmierie, garda vamală și garda fluvială s'a redus la 126 pengő, a celor din clasa a X-a s'a redus dela 152 pengő la 145; a sublocotenenților categorisiți în clasa a IX-a s'a redus dela 160 la 152 de pengő; a căpitanilor dela 208 la 194, a maiorilor dela 296 la 260, a locotenent-coloneilor dela 352 la 301, a coloneilor dela 480 la 468 pengő.

Se arată apoi că s'au redus nu numai lefurile în sine, ci și sporul de chirie și toate indemnizațiile.

Indemnizațiile de familie sau redus cu 50 la sută cele pentru soție, și cu 10—20 la sută

Redacționale

Publicația această documentară, fără nicio legătură cu nimeni, apare exclusiv din sârcia și truda redactorului său, care în afară de aceea că scrie singur până la ultimul rând tot materialul enocel pot înghiți 40 de coloane de gazetă, mai are de făcut tot mizgala administrativă a ziarului. Apare deci, până când va trece peste greutatea începutului, numai într-o mie de exemplare, din care abia o mică parte se răspândește prin chioșcuri, iar cea mai mare parte se trimite cu poșta, prietenilor, cunoscuților și altor cari ni-au fost recomandați.

Am socotit deci că-i o onoare pentru cei cărora li s'a trimis „Gazeta Antirevizionistă”, să aibă dela întâiul număr această publicație documentară tipărită de ocazională în număr atât de limitat. Cu obrazul roșu de rușine trebuie să spunem însă, că din cei vreo 700 de inși cărora li s'a trimis „Gazeta Antirevizionistă” s'au găsit șase inși să ni-o trimită înapoi. N'am avea nimic zis, dacă ar fi oameni atât de documentați în chestiunea mizgărilor sau revizioniste încât să n'aibă nevoie și de ceea ce se arată în aceste pagini îndrăcite de dovezi, sau dacă ar fi niște băștrânci cari înainte de-a căuta să-și procure pe-o asemenea lefistind [cu 160 de lei de 52 de ori pe an] materialul de a fiecare român conștient are nevoie în lupta obștească împotriva dușmanilor țării, să trebuiască să țină din cel 3 lei dați săptămânal pentru „Gazeta Antirevizionistă” câteva guri de copil. Trebuie însă să dam aceste refuzuri în vileag, pentru că în timp de jârani nevoiași sau simpli slujbași cari deabia o duc de o pe alta ne asaltează ziinic cu cereri ca să le trimitem „Gazeta Antirevizionistă” dela numărul întâi, cei șase inși cari au refuzat-o sunt oameni cu mari situații, cu milioane la spate și cu obligații publice. Doi sunt prefecți de județ, unul e primar municipal și încă depe graniță, altul e fruntaș într-o organizație politică și are velenități de-a conduce un județ de graniță, ș. a. m. d. Nu le spunem numele, fiindcă ni-i rușine nouă de rușinea lor. Vom spune nici că locul „Gazetei Antirevizioniste” îl ocupă oficial pe biroul lor gazete ungurești, fiindcă nu vrem să facem peșces de conștiință nimănu, ci numai am vrut să cerem prin această scuize umililor plugari și slujbași, fiindcă neștiindu-le dela neșed adresa, a trebuit să trimitem această publicație patriotică altor celor șase inși cu poziții înalte și cu răspundere, cari nu s'au arde vedit vrednici de această onoare.

Mulțumim în acest loc confrăților din presă — d-lor Aurel Gociman, secretarul general al Ligii Antirevizioniste din Ardeal, Octav Șalașu, Dragoș și celorlalți cari nu s'au lăsat — pentru primirea călduroasă ce au făcut-o „Gazetei Antirevizioniste” prin ziarele „Universul”, „Credința”, „Țara Noastră” etc.

Deasemenea mulțumim d-lui dr. I. Flala din Praga și celorlalți confrăți din presa cehoslovacă și iugoslavă, pentru îndurările de măgulitoare recomandare ce le-au scris despre „Gazeta Antirevizionistă”, recunoscându-i serviciul mare ce-l aduce prin documentele sale cauzei comune a românilor, cehoslovacilor și iugoslavilor, și semnalând articolele și dovezile cari se rezază propaganda iugoslavă și cehoslovacă.

O nouă oficină revizionistă: Liga Internațională a Studenților

„Uj Magyaraság” din 30 Sept. crt. ne informează că la 29 Sept. s'a ținut la Budapesta o constătuire (după cât se pare, secretă, de vreme ce nu s'a relatat despre ea decât în acest ziar cu legături între studenți), „care și până acum a servit cu succes propaganda potrivnică tratatelor de pace”. Au participat studenți maghiari, bulgari, germani și austrieci. Delegatul bulgar Popov a arătat activitatea de până-aci a Ligii. Reprezentantul studenților maghiari, Kralik Lajos, a spus că „singura misiune a Ligii Studențești va fi și în viitor să reclame revizuirea tratatului de pace”. A subliniat re apropierea întâmplată în vremea din urmă între studenții germani și austrieci, arătând că constătuirea dela Budapesta a trebuit convocată pentru înălăturarea divergențelor dintre

studențimea austriacă și germană. Delegatul studenților germani a cerut ca viitoarea conferință să se țină în Cehia, și a propus să se chemați și studenți francezi și englezi.

Ungurii în America de sud

După „Uj Magyaraság” din 30 Sept. crt.: Călugărul Bangha, reintonat al călătoriei făcând în vara aceluși an ungrul din America-să a ținut la Budapesta o conferință, arătând că ar fi cu interes următorii unguri în țările Americii de miazăzi, ne nume majoritatea din statele revizioniste: 80—100 de mii în Brazilia, 40—50 de mii în Argentina, 4—5 mii în Uruguay. Conferințarul a cerut să se trimită pentru îngrijirea și hrănirea și națională a emigranților vreo sută de pre-